

ESKİTAŞLI KÖYÜ MONOGRAFİSİ

YUSUF KURHAN

Kırklareli vilâyetinin Lüleburgaz kazasına bağlı Eskitaşlı köyü 1897 yılında Bulgaristanın Rahva kazasından gelen Pomaklar tarafından satın alınarak Eskitaşlı çiftliği üzerinde kurulmuştur. Başlangıçta kırk haneden ibaret olan köy, bugün yüz elli bir haneye çıkmıştır. Pınarhisar - Lüleburgaz şosesi üzerinde, Burgaz'a 9 klm, Pınarhisar'a 15 klm. mesafededir. Böylece kış yaz kasaba ile temas temin edebilir. Diğer taraftan, Hamzabey, Celâliye, Tarköy, Yenitaşlı, Turgutbey ve Karaağaç köylerinin de ortasındadır. Bunlar-Bunlardan Turgutbey ve Karaağaç'a şose ile diğerlerine âdi toprak yolla bağlıdır. Lüleburgaz - Pınarhisar istikametinde uzanan hafif meyilli sırtın batısında ve dere kenarında olan köyün üç ciheti de açıktır. Sırtın köye bakan sathı maili bağlık, ormanlık, ince çayır, ark altı adımı alan arazi parçalarından ibarettir.

Toprak : Köylülerin kızlaç adını verdikleri kırmızı kepir yani kırmızı renkli killi bir toprak arazinin büyük bir kısmını teşkil etmektedir. Dere boyu killi kumlu ve bazı yerlerde millidir. Yeraltı, kazılan kuyulardan anlaşıldığına göre, 2 metre derinlikte ince killi, onun altında çakılı kumlu tabakalardan ibarettir.

Hayvanlar : Trakya'nın boz ırk namı ile tanınan inek ve öküzlerinden maada az miktarda keçi, koyun, at gibi hayvanlar beslenmektedir. Ayrıca kümes hayvanlarından tavuk ve horoz, avcılık için ehlileştirilmiş yaban ördeği bulunur.

Nebatlar : Miktarına göre sırasıyle, buğday, gündöndü, mısır, çavdar, arpa, yulaf ve yazlık kışlık bütün sebzeler yetiştirilmektedir. Dört, beş senede bir de pirinç ziraatine yer verilir. Ayrıca bahar yağzlarının tesiri il eköy ve civarında tırfıl, ayrık, ebegümeci, ısırgan, labada ve çeşitli dikenler yetişmektedir. Ağaç olarak : söğüt, akasya, akçağaç, karaağaç, dişbudak, köy koruluğunu teşkil eden meşe ve sulak yerlerde yeni yeni yetiştirilmeğe başlanan İtalyan kavakları bulunmaktadır. Ayrıca evlerin bahçelerinde bazı meyve ağaçları, bilhassa şeftali, zerdali, kayısı, erik, vişne, armut, elma, ayva ve dut ağaçları bulunur. Fakat mevsimlerin uygunsuzluğu yüzünden istenildiği kadar mahsül alınamamakta ve köy bol meyveli bir köy sayılamamaktadır.

Kaynaklar : Kaynarca mıntikasından gelen ve onun için köyde de aynı isimle anılan daimî akışlı dere, köyün batısındaki tarlaların arasından geçer, sebzelerin sulanmasını temin eder. Ayrıca akışları yağmurlara bağlı olan kuru dereler yoktur. Köy, genel olarak diğer su ihtiyacını (içme, hayvan sulama ve temizlik gibi) kuyulardan giderir. Onun için her evin bahçesinde bir kuyu bulunur. Derinlik beş ile on beş arasında değişmektedir. Doğuda ve yüksekteki kuyular derin ve suları tatlı, batıda ve dereye yakın yerlerdeki kuyular ise daha sığ ve suları da daha acıdır.

B — Köyde muhtelif ailelerin bütçeleri ve yaşayış tarzları :

Köyün, cami, yol, okul, köprü gibi genel ihtiyaçlarını karşılayacak ortak inalı (tarla ve çayır) olduğu için köylüden salma denilen mahalli vergi almamaktadır. Yalnız devlete ödedikleri vergiye ve yaşayış tarzlarına göre aileler, zengin, orta halli; ve fakir olmak üzere üç grupta toplanabilir.

Örnekler : Hamit Atlı ailesi monografisi (zengin aile tipi)

Hamit Atlı'nın ailesi, 1313 tarihinde Rahva'dan hısımlar ve akrabaları ile birlikte mezkûr köye gelmişler. O zaman yalnız bir çocukları varmış. Hamit ağa, 1316 tarihinde bu köyde dünyaya gelmiş. Bir iki sene sonra, diğer dokuz sene sonra olmak üzere iki kardeşi daha dünyaya gelmiştir. Babası Murat 1331 de ölmüş ağabeyi de birinci cihan harbinde şehit düşmüştür. Annesi Ayşe halen yanındadır. Kardeşleri de aynı köyde evlidir ve her ikisinin de üçer tane çocukları vardır ve halleri vakitleri de yerindedir. Balkan harbi ve umumî harb çocukluk günlerine rastladığı, İstiklâl savaşı da Yunan işgali altında geçtiği için Hamit ağa hiç bir harbe iştirak edememiştir.

Hamit Atlı, 24 yaşında iken aynı köyden Emine adında bir kızla evlenmiş, üçü kız, ikisi erkek olmak üzere beş çocuğu dünyaya gelmiştir. Kızları, 20, 18, 12 yaşlarında, erkekleri de 26 ve 16 yaşlarındadır. Kendisi eski ve yeni yazıyı okuyup yazacak kadar bilir, çocuklarının hepsine de ilkökul tahsilini yaptırmıştır. Menfaat beklemediği halde, sırf gözleri açılsın diye okumalarını ister. Hattâ 16 yaşındaki oğlunu Burgaz orta okuluna da vermiş fakat çocuk kaçmıştır. Yalnız kızları daha fazla okutmayı doğru bulmamaktadır.

Hamit ağa, köyün en zengin insanları arasında sayılmaktadır. Üç odalı yeni bir evi vardır. Odaların biri mutfak vazifesini de görmektedir. Ev avlu içindedir.

Avluda, ahır, otluk, anbar ve bir de ağıl vardır. Ayrıca yüz yirmi dönüm tarlası, dördü öküz, diğerleri inek ve manda olmak üzere on iki tane büyük baş hayvanı yüz yirmi tane koyunu ve biraz da keçisi vardır.

Çocuklarından 26 yaşındaki oğlu ile 20 yaşındaki kızı evlidir. Her ikisi de kendi istekleri ile köyden evlenmişlerdir. Esasen akrabadan evlenmeyi doğru bulmazlar. Kızının henüz çocuğu yoktur. Oğlunun bir kız, bir erkek olmak üzere iki çocuğu vardır. Köy âdetlerine göre evlenen çocukların, evden

aynılmaları gerekirse de Hamit ağanın oğlu babasının yanında kalmıştır. Fakat Hamit ağa oğlunu dışarı çıkarmak üzere hazırlık yapmaktadır. Ona bir ev, bir miktar tarla ve işlemek için hayvan verecektir. Diğer taraftan miras hususunda kızları ile erkekleri arasında hiç bir ayrılık yapmayı düşünmemektedir.

Geçim : Kış sabahları süt, pekmez, peynir, ekşimik (çökelek), turşu, yumurta ve tarhana çorbası ile kahvaltı yaparlar. Yazın erkenden tarlaya gittikleri için hafif bir şeyle ıktifa ederler, kuşlukta da ayrıca yemek yerler. Öğle ve akşam yemeklerinde kuru veya taze sebze bulunur. Haftada iki kilo et, ayda iki üç tavuk ve piliç yerler. Evlerde kahve ve çay içilmez. Sadece kışın soğuk algınlıklarında ıhlamur içerler. Hamit ağa kendisi günde on kadar kahve ve ara sıra da bira içer.

Evde herkesin bir yabanlık, bir de iç elbisesi vardır. Kışın lâstik ayakkabı, çizme, yazın ayakkabı, çank ve evde takunye giyerler, bazan yalın ayak da gezerler.

Gelir	Bütçe		Gider	
Gündöndü	700 kilo	200 lira	Arazi ve hayvan vergisi	115 lira
Pancar	1500 "	900 "	Hayvan yemi	700 "
Büyük baş hayvan satışı	750 "		Çoban masrafı	800 "
Koyun, kuzu	1650 "		Giyim	800 "
Süt ve yapağ	1700 "		Çâhya, imam, korucu, sığırtmac	50 "
	5150 lira			2465 lira

Bundan başka yetiştirilen 4 ton buğday, 2,5 ton arpa, 2 ton mısır, 2 ton yulaf ekmek ve yem olarak sarfedilir. Ayrıca senede 4 teneke gaz, 600 kilo Tur. 40 kilo sabun, 50 kilo pirinç sarfedilmektedir.

2) Hüseyin Demircan ailesi monografisi (Orta halli bir aile) :

Hüseyin Demircan, 1313 de annesi, babası ve dokuz kız kardeşi ile birlikte Rahva'dan muhacir olarak köye gelmişler ve 40 dönüm tarla alarak yerleşmişlerdir.

Babası Molla Mehmet dedesi Osman efendidir. Hüseyin efendi hâlen 78 yaşındadır. 52 yaşında Ali (özü), 40 yaşında Hüseyin, 36 yaşında Mehmet, 48 yaşında Emine adında dört çocuğu vardır. Hepsı evli ve çocuk sahibidir. Kızı Emine, Pomak köyü olan Alaca köye gelin gitmiştir. Erkek çocukların hepsı de aynı köyde kalmışlardır. En küçükleri Mehmet, çocukları ile birlikte, babasının evinde diğerleri ise ayrı hanelerde ikamet etmek-

tedirler. Onlara 30-40 dekar toprak ve hayvan vermiştir.

Hüseyin efendi, Balkan ve Birinci Cihan Harbine iştirâk etmiştir, kendi ifadesine göre, sekiz defa asker elbisesi giymiştir. Köye geldikleri zaman arazi, hayvan ve her çeşit mahsul bol imiş fakat şimdi nüfus arttığından ve harice giden de olmadığından eski bolluk yokmuş. Miras hususunda ayrılık yapmayı düşünmemekle beraber, küçük oğlunun, ablasının hakkını para ve hayvan ile ödemesini gönlü istemektedir.

Çocukları, zamanlarının üç sınıflı ilkokullarında, üçüncü sınıfa kadar, torunları ise beşinci sınıfa kadar okumuşlardır.

Biri mutfak olarak kullanılan üç odalı, sundurmalı, altı beton yeni bir evi vardır. Ev normal ışık görür. Avlusunda ahır, samanlık, otluk ve ambarlar vardır. Hayvan olarak iki öküz bir inek, iki de buzağı beslemekte, sütünden ve çekim kuvvetinden faydalanmaktadır.

Geçim : Yaz sabahları domates, yumurta, ayran ile kahvaltı edilir, kuşluk zamanında da acıkıldığından yemek yenir. Kış sabahları ise pancar pekmezi, peynir, süt, yumurta, çok defa turşu ve tarhana çorbası içilir. Kış ve yaz, öğle ve akşam yemeklerinde kuru ve taze sebze, iki üç günde bir tavuk veya horoz, köyde et kesilince et, onbeş bazan ayda bir tatlı yenir.

Herkesin bir iş, bir de yabanlık elbisesi vardır.

Hüseyin efendi içki kullanmaz, yalnız sigara içer. 70 yaşına kadar hiç bir hastalık geçirmemiştir, yalnız kendi ifadesine göre, yedi seneden beri çökmektedir. Ağır iştmeğe ve ayakta duramamağa başlamıştır. Elinden demircilik ve tenekeçilik de gelmektedir.

Gelir		Bütçe		Gider	
Pancar	3000 kilo	180 lira	Bütün vergiler	20 lira	
Gündöndü	1000 "	350 "	Giyim	350 "	
Tavuk satışı		50 "	İmam, korucu, şığırtmaç, kâhya	54 "	
		580 "		424 "	

Bundan başka, yetiştirdikleri 1600 kilo buğday, 2000 kilo mısır, 700 kilo yulaf ve yetecek kadar nohut, mercimek, patates de evin ihtiyaçlarına sarfedilir. Ayrıca senede üç teneke gaz, on kilo sabun, yüz kilo tuz, beş kilo pirinç, yirmi beş kilo pirinç sarfedilir.

Ahmet Turgut ailesi monografisi (fakir bir aile) :

Ahmet Turgut ailesi de 1313 senesinde Rahva'dan gelmiştir. Annesi-

nin adı Fatma, babasının adı İbrahim'dir. İki öz ağabeyi, ikisi erkek, biri kız olmak üzere üç üvey kardeşi vardır. Büyük ağabeyi Cihan Harbinde şehid düşmüş, çocukları Anadolu'da yerleşmiştir. Küçük ağabeyi, çocukları ile beraber aynı köydedir. Üvey kızkardeşi, bir komşu köye gelin gitmiş, erkek kardeşleri ise aynı köyde çoluk çocuk sahibi olmuşlardır. Babası vefat edeli sekiz sene olmaktadır, üvey annesi de yakınlarda ölmüştür. Kendisi 50 yaşındadır. Babasından 20 dönüm tarla kalmıştır. Yirmi sene evvel evlenmiştir, on beş yaşında bir çocuğu vardır. ilkokul mezunudur. Kendisi eski ve yeni yazıyı okur, yazar. On beş seneden beri belinden rahatsız olduğu için çalışamaz. Hastalanmadan evvel yapıcılık yaparmış fakat şimdi kansı ve çocuğu çalışır, onlar da ancak tarlalarını işleyebilmektedirler. Mahsul, ailesine ve hayvanlarına ancak yetmektedir. Her sene göndöndüden vasatı 75 lira, iki üç senede bir ektiği iki dönüm pancardan 100 lira alır. Yumurta ve tavuk satışından her sene 25 lira, bazan da buzağı satışında 200 lira kazanır.

Herkesin bir işlik, bir de yabanlık elbisesi vardır. Senede bütün giyim için 100 lira masraf gider. İmam, korucu, kâhya, sığırtmaç ve arazi vergisi için de 35 lira verir. Ayrıca senede bir teneke gaz, dört kilo sabun, eli kilo tuz, üç kilo et ve on tavuk sarfolunur.

Köyün, üstün teknik tesirine karşı tepkisi :

Köyde, yaşlıların bir kısmı müstesna, genç ve yetişkin nesil, tekniğin faydasına inanmış ve kanaatlarını tecrübeleri ile takviye etmiş durumdadırlar. Motörün, insan ve hayvan emeğine nazaran, zaman ve enerji bakımından daha ekonomik olduğunu anlamışlardır. Ziraatin çeşitli sahalarında ve umumi hayatta tekniğe temayül artmıştır. Meselâ. ailelerin % 50 sinin hayvanı olduğu halde, harmanını botoz ile yaptırmaktadır. Yalnız aile başına düşen arazinin miktarı az, aile geliri zayıf ve toprağın durumu tabii sulamaya elverişli olduğu için teknik unsurların köyde çoğalması mümkün olamamaktadır. Sadece, 1951 senesinde 45 beygirlik, 1952 senesinde 28 beygirlik birer adet traktör, pulluk, diskaro ve araba alınmıştır. Bundan başka 1952 senesinde bir harman makinesi ve iki su motörü girmiştir. Köyde pululuksuz ziraat yapan aile yok gibidir. Sun'î gübreleme (potasyum nitrat) işi de 1927 yılından beri devam etmektedir. Başlangıçta şeker fabrikalarının mecburiyeti ile kullanılmakta iken sonraları sağladığı faydaya binaen istekle kullanılmaktadır. Sun'î gübre sadece pancar ziraatında kullanılmaktadır. Diğer sahalarda da kullanılması arzu ediliyorsa da pahalılık buna mani teşkil ediyor. Yalnız pancar ekiminde tasarruf edilen gübrenin azami beş kilosu sebze ekiminde sarfedilir.

Köye radyo 1950 senesinde girmiştir. Hâlen, mevcut olan dört kahvece dört, iki dükkân ve beş evde cem'an on bir radyo bulunmaktadır. 1940 da giren bir tek dikiş makinesinin miktarı da bugün yediyi bulmuştur.

Köyün modern kanunlara ve ilim zihniyetine karşı tepkisi :

Köyde, kanunlara bağlılık ve itaat mevcuttur. Genel olarak hareketler ile kanun arasında bir intibaksızlık yoktur. Evlenmeler, medenî kanuna göre yapılır. Gençlerin yüzde ellisi, ailelerinin anlaşamaması yüzünden kaçma yoluna sapmakta ise de, sonradan bunlar da en fazla bir ay içinde resmî nikâhı yaparlar. Çok karlı aileye temayül eden erkeklerin pek az bir kısmı ilk karları ile kalabilmişler, diğerlerinin ise ilk karları kendilerinden ayrılmayı tercih ettikleri için sonradan getirdikleri kadınlarla gayri meşru bir şekilde yaşamağa mecbur olmuşlardır. Fakat bu tip aileler de 20-25 seneye evvel yaygınmış, bugün bunlardan sadece iki aile kalmıştır.

Ayrıca boşanma teşebbüsü başladıktan sonra karı ve kocanın birbirine karşı sorumluluğu artık, genel olarak, bahis konusu olamaz. Her iki taraf da ihtiyar sahibidir. Taraflar bu şekildeki hareketi hoş gördüğü gibi eskân umumiyeye de yadırgamamaktadır. Arzusuna tabi olarak köyde huzursuzluk yaratan ne bir fert, ne de bir zümre mevcuttur. Köyde silâh taşıyan kimseler bunları ancak zararlı hayvanlara karşı kullanmaktadır. Hayvanların verdikleri zararlar, kasdî tarla tecavüzlerinin yarattığı çatışmaların büyük bir ekseriyeti muhtar ve ihtiyar heyeti veya ehli vukufun kararına bağlı kalarak çözülür. Bu arada bütün köyün menfaatini haksızlıkla gasbetme ve bunu silâh kuvveti ile koruma temayülüne aynı şekilde mukabele edildiği görülür. Son zamanlarda buna misal olabilecek enteresan bir vak'a cereyan etmiştir. Hamzabey köyü eşrafından biri, Eskitaşlı tarlalarına inen suyu kendi tarlalarına çevirmiş bekçisine de su yolunu tekrar açmağa teşebbüs edecek her hangi birini derhal öldürmesini emretmiştir. Bunun üzerine köylüler birleşerek bu haksızlığı kendileri de icabederse silâh kuvveti ile karşılayacaklarını bildirmişler ve böylece suyu tekrar kendi topraklarına çevirtmişlerdir.

Köyde ilmi zihniyete karşı gösterilen tepkiyi de şu noktalarda tetkik edebiliriz :

Tabiat hâdiselerinin bir düzen içinde cereyan ettiği, hâdiselerin tabii bir düzene bağlı olduğu kanaati köyde mevcut değildir. Yağmur, dolu, kar, yıldırım gibi tabiat hâdiseleri, hocaların söylediğine göre, Allah tarafından kullara hiç bildirilmemiştir, hele zelzeleyi bilmeğe aslâ imkân yoktur. Bunlar ancak Tanrının bileceği işler olarak kabul edilmektedir. Sonra beşerî kötülüklerin de tabiat hâdiselerine tesir ederek bir takım felâketlere sebep olduğu iddia edilmektedir. Nitekim gayri meşru doğan çocuklar çok defa o yılki kuraklığın sebebi olurlar. Bunun önüne mahallî tedbirlerle geçilmeğe çalışılır. Ölüm, gençlere göre tıbbî sebeplerle, ihtiyaçlara göre ecelle meydana gelmektedir. Hastalıkların tedavisi hususunda köy ilâçlarına doktor tedavisinden daha az bağlı kalmaktadırlar. Bilhassa kesik ve yanıklarda öğ-

retmene müracaat ederek antiseptik ilâçlar kullanırlar. Sâri hastalıklardan korunmaya da çalışırlar.

Köyün içinde ve yanında göçmen var mı ? Yerli ile münasebetleri nedir?

Köyün ne içinde ne de yanında göçmen vardır. Son senelerde bir tek hane göçmen olarak köye iskân edilmişse de hane reisinin vefatı sebebi ile o hane de başka köye gitmiştir.

Köyün gelenek ve inançlarında yirmi beş yıldan beri bir değişme hissediliyor mu ?

Köyde geleneklere ve bâtil inançlara bağlılık ve alâka gittikçe gevşemekte ve köy taşıdığı hususiyetleri yavaş yavaş kaybetmektedir. Bunun başlıca iki sebebi vardır : Şehirle temas, iktisadi sıkıntı..

Eskiden dinî bayramlar bütün bayram günlerinde kutlanırdı, şimdi ilkgünden sonra çalışmağa gidilir. Hıdırellez gününde de mesire yerlerinde öğlene kadar eğlenilir, niyetler çekilir, türküler söylenir, öğleden sonra işe gidilir. Halbuki on - onbeş sene evvel hıdırellez hususî şekilde karşılanırdı. Bilhassa kasımın yüz ellinci günü her evde ateş yakılarak yılanlar ürkütülüp kaçınılmak istenilir ve bugüne yılan günü adı verilirdi. Şimdi bu âdetler hiç kalmamış gibidir.

Yine eskiden inek, öküz ve mandalarda görünen kara yanık hastalığına karşı ikiz kardeş alınır, fındık çubuklarını sürtmek suretiyle diri ateş elde edilir, o gün köyde hiç ateş yakılmaz, herkes ateşini oradan alır. Şimdi bu âdet azalmış, faydalı olduğu kanaati de sarsılmıştır.

Giyim hususunda da bazı değişmeler göze çarpmaktadır. Meselâ, Pomaklar etrafı düz, tepesi kalkık foter şapkayı çok sever ve çok giyerlerdi, bu özellik hâlâ da göze çarpmakta ise de kasket giymeye doğru bir gidiş de görülmektedir. Sonra köyde herkesin giydiği kaytanlı siyah bezden yapılmış potur, bugün bir tek kişi de kalmıştır. Şimdi büyük bir ekseriyet kilot, geri kalanlar da düz pantolon giyer. Yeni yapılanlar da hep düz pantolon şeklinde yapılmaktadır.

Köyde vaktiyle hayli dokuma tezgâhı varmış, ipliğin pahalılığı yüzünden 1942 den beri dokuma tezgâhları, bunun neticesi olarak da yerli kumaşla giyinme azalmağa başlamıştır. Kadınlar, hâlen çarşafa sarılır, çarşaf ve ferace giyerler. Evler gittikçe daha sıhhi şartlara göre yapılmaktadır.

Köyde akrabalık münasebetleri :

Köyde şeceresini en çok bilen, bugün 78 yaşında olan Hüseyin Demircidir. Hüseyin ağa 1333 de köye anası, babası ve dokuz kardeşi ile gelmiştir. Şeceresi aşağıdadır :

Osman efendi

Hatice Molla Mehmet Ali Saliha

Cemile Fatma Ayşe Fatma Hüseyin Demircan Ayşe Hanife Emine Hatice

ALİ HÜSEYİN MEHMET EMİNE

Emine Kadir Hilmi

Emine Hayri Leylâ Saliha

İsmail Ayşe Selâhattin Hakkı Kâzım Alâettin Mehmet Kâmil Zeynep Mürvet Halime

Nebahat Züfiye Osman Şemsettin

Evlenmelerin tarzı :

Evlenmeler, daha ziyade köy içinden olur. Dışarıdan evlenen çok azdır. Ve bilhassa bunlar, ananın, babanın isteği ile olan evlenmelerdir. Akrabadan, hele yakın akrabadan evlenmeyi hiç doğru bulmazlar. Hayırsızlığa kısırlığa ve çocukların yaşamamasına sebep olacağına inanırlar.

Evlenme çağı 17 ile 20 yaş arasında değişir. Erkeğin askerlik yapmış olması şarttır. İlk evlenenlerde nikâhsız olan yoktur. Fakat ikinci ve üçüncü defa evlenenlerde nikâhsız çoktur. Kaçmayla başlayan evlenme daha çok ağırlığın fazla istenmesinden doğuyor. Kaçmalar en çok köy içinde olur. Sonra dışarıdan buraya ve en az olarak da buradan harice olur.

Evlenmenin tarzı :

Evlenmede genel olarak, evvelâ iki genç birbiriyle tanışır ve evlenmeye karar verirler. Gençler, ailelerinin önünde serbest olarak konuşup anlaşabilirler. Sonra erkek, ailesine kızı istemelerini söyler. Bunun üzerine oğlan tarafı, kız tarafına haber yollayarak kızlarını isteyeceklerini bildirir. Kız tarafı da muvafakat edecekse gelmelerini kabul eder. Böylece oğlan tarafı yakın akrabaları ile birlikte kızın evine gider. Kızın isteneceğini işiten komşu da kız evinin etrafına toplanır. Kız tarafı misafirleri içeriye alıp buyur eder. Bundan sonra kız, Allah'ın emri ile babasından resmen istenir. Babası da kızına oğlanı kabul edip, etmiyeceğini sorar. Kızın cevabı üzerine pazarlığa başlanır. Kız tarafı umumiyetle 350 lira baba hakkı, üç-beş altın, bir çift altın küpe, 20-30 kilo yapak 15-20 m. patiska, davulla düğün, gelinlik elbise, kadife palto, ayakkabı v. s. gibi şeyler ister. Bunları oğlanın babası kabul ederse kız yanlarına çıkar, ellerini öper. Kaynata da 350 lirayı altınları ve küpeyi bırakır. Kız da çeyizinden orada bulunanların hepsine bir mendil verir. Bunun üzerine üç el silâh atılır, komşular toplanır, kız verilenleri takar, kalabalıkla birlikte silâhlar atılarak çocuğun evine gidilir. Üç gece aralarında eğlenti yaparlar, bir haftaya varmadan nikâha giderler. Gelinlik ayakkabı, palto ve diğer şeyler o zaman alınır. Bir hafta sonra davullar tutulur, bütün hazırlıklar pazartesi akşamına kadar tamamlanır. Davullar da o akşam köye gelir. Salı sabahından itibaren davullar, kapı kapı dolasarak bütün köyü düğüne davet eder. Öğleye yakın kızın evinden çeyiz almağa gidilir. Kız evinden bir öküz arabası koşulup, içine iki kat yatak, yastık, kapkacak v.s. yerleştirilip davulların önünde ağır, ağır oğlan evine getirilir. çeyiz indirilip gelin odasına yerleştirilir. Esas düğün çarşamba günüdür. Gelin o sabah giyinir ve hediyeler o sabah toplanır. Bir adam, davullarla beraber kapı kapı dolaşır her evden hediye alır. Hediyeler, kuru bir ağac dalına asılarak sahipleri ile birlikte düğün evine götürülür. Orada hediyeler, kaynatanın kucağına bırakılır. Sonra kaynatayı iki kişi kollarının üzerine alarak içeriye götürür. Bu işler bittikten sonra güvey traşına başlanır.

O da bitince güvey, kahveye götürülür. O gün ve gece düğün devam eder. Perşembe günü davullar gider. Cuma gecesi köyde ne kadar erkek varsa düğün evinde yemek yer. Aynı gün öğlende de köyün kadınları davet edilir, yemek yenir. Yemek yenirken, gelin, bir sandalyeye oturtulup yüzüne kırmızı bir grep örtülür ve sağa sola bakmaması tenbih edilir. Bakarsa çocuğun gözleri şaşır olurmuş. Her yemekten birer lokma ve bilhassa sofraya düşen kırıklar yedirilir. Sofra kalkarken sini, gelinin başının üzerine konulup kaşıklar sofraya vurulur. Bu çocuğu olmayan veya az olanlara şakana mahiyetinde yapılır. Düğün bitene kadar kız, annesinin evine gitmez. Bütün merasım bittikten sonra, kızın annesi güvey tarafını yemeğe dâvet eder ve kız annesinin evine ancak o zaman gidebilir. Akşam yemeğine gelinlik elbisesi ile oturur, sonra o gece de annesinde yatarlar. Aynı işi oğlan tarafı da yapar.

Köyde ekseri düğünler davulla olur. Fakat fakir olanlar davulsuz yaparlar. Eğlentiye darbuka idare eder.

Gelin, gittiği evin bütün insanlarına, hısımlarının hepsine birer hediye verir.

Çeyizinde kırk çift çorap, elli uçkur, otuz peşkir, kırk mendil, ortalama olarak, bulunur.

Köyde efkârı umumiye: dört kahve bulunmaktadır. Kahveler yazın köylü işte olduğu için tenhadır, kışın beş ay doludur. Bu kahvelerin birinde ekseriya panayırlardan alınan damızlık ve kasaplık hayvanlar hakkında fiyat biçilir ve çok defa kahve ocakçısının müdahalesi ile iş tatlıya bağlanır. Diğerinde, ördek, ve tavşan avı hakkında avcılarının yaptıkları sohbet, şaka ve latifeler konuşmanın genel merkezini teşkil eder. Bir diğerinde de ihtiyarlar otururlar. Tarihi roman ve hikâyelere çok meraklı olan bu şahıslar kışın bilhassa bunları okutturur ve dinlerler. Meselâ geçen kış on kadar kitap okunduğu söylenmektedir. Bunlardan başka, kahveler köylünün birbiri ile dertleştiği, şikâyetlerini söylediği bir meclistir. Bilhassa kahvede dedikodu konusu olmamak için, köylüler hattı hareketlerini âdeta ona göre tanzim ederler. Vergi ilânlarının, tarla icarlarının, ortak mal müzayedesinin yapıldığı mahaller de kahvelerdir.

Cami: Halen, 1932 senesinde yapılan bir mescitte ibadet edilmektedir. Eskiden daha az müsait bir binada imişler. Şimdi, köy meydanının istimlâki sona erer ermez yeni bir caminin inşası için lâzım olan malzemeyi vaat halinde teberru etmişlerdir.

Yaşlıların ekseriyeti, gençlerin de bir kısmı ibadet etmektedir. İlkokulu bitirenler, müftülükten icazet almış bir hoca tarafından açılan Kur'an derslerine devam etmektedirler. Ramazan aylarında ve cuma günlerinde cemaat daha kalabalık olmaktadır.

Meydan: Köy meydanında vaktiyle güreşler, koşular, bayramlaşmalar yapılırmış. Şimdi, düğün için tutulan davullar kahveleri gezdikten sonra meydana toplanıp çalar. Sonra, köy boğasının bağlanma, hayvanların nallanma ve kesilen etin dağıtılma yeri de köy meydanıdır. Köy odası ve köy konağı da aynı meydanda bulunmaktadır. Burada köye gelen yabancılar misafir edilir ve köyün resmî işleri, meselâ, evlenme muameleleri yapılır.

Köyün en mühim ihtiyacı artezyen açarak bol suya kavuşmak, yeni bir ibadethane ve köy içindeki yolları yapmaktır. Köyde zümre teşekkülü yoktur ve bir iç mücadelesi mevcut değildir. Yalnız arazi darlığı sebebi ile meydana gelen ufak çapta tarla tecavüzleri vardır. Bunun yanında bir de yukarıki köylerden gelen Kaynarca deresinin bütün sularının tutsak edilmesi birlikte hareket suretiyle mezkur köy arklarını bozma hareketleri yaratmaktadır.

Köyde itikat hayatı:

Köyde dinî duygu samimidir. Dinin emirleri oldukça yerine getirilmeğe çalışılmaktadır. Nüfusu bine yaklaşan köyde, akşam ve yatsı namazlarında cemaat kırk, elli kişiyi bulur. İş saatlerinde bu miktar on, on beş arasında değişir. Buna evde ibadet eden kadın ve erkekler dahil değildir. Kışın camide ibadet edenlerin miktarı altmış, yetmiş yükselmektedir. Köyde dindarlık vardır. Fakat bu mistik bir hava ve taassup yaratmamaktadır. Dinî küçümseme asla bahis konusu değildir. Bilâkis büyük bir hürmet mevcuttur.

İmam Celâliye köyündendir. Ücreti köylüler tarafından buğday olarak ödenmektedir.

Köyde müezzinlik vazifesini çeşitli kimseler yapar. Ramazanda köye iki, üç hafız gelir. Ücretleri iane suretiyle ödenir. Dinî pratik ile imam arasında uygunluk vardır. Yalnız dinî yasaklar, emirler kadar yerine getirilmez. Meselâ, dindar zenginler, kendilerinde istenen her iyiliği karşılamaya çalışırlar. kuyu açtırmak, köprü yaptırmak gibi hayırlarda bulunurlar fakat bazan da tarla tecavüzlerine iştirak ederler.

İlk okulun dördüncü ve beşinci sınıflarında okutulan din derslerinde öğrendikleri dinî bilgileri, mezun olduktan sonra da Kur'an kursuna ve camiye devam etmekle hayatlarına da malederler. Okul, umumî dinî vazifelere iştirak etmektedir. Meselâ yağmur dualarına... Sonra, öğretmen her cuma namaza gider. Ramazanda kendi isteği ve köyün alâkası ile oruç tutmak namaz kılmak gibi dinî vazifeleri yerine getirir.

Muhtar, gerek hocanın, gerek öğretmenin ihtiyaçlarını mümkün olduğu kadar yerine getirmeğe çalışır.

Batıl inançlar ve iptidai zihniyet: İhtiyarlar ve kadınlar, güneş ve ay tutulmasının tabii bir olay olmadığına, dünyanın sarı öküzün boynuzu üzerinde durduğuna inanmaktadırlar. Yıldız kaymasını ve kulak çınlamasını kendi yaşında ölen bir kimse ile ilgili olduğu, çok defa da uzvi sakatlıkların uğ-

rama denilen cin çarpması olayları ile meydana geldiği kabul edilmiştir. Cin ve periler, köyde herkese gözükmez, ancak malûm şahıslara gözükür. Adana'ya gitmiş olan eski hocanın büyü de yaptığı söylenmektedir. Halen köyde büyü yapan yoktur. Ancak aile geçimsizliklerini önlemek için Bomşu köylere büyü yaptırmaya gidenler vardır. Köyde muska yazan bir şahıs vardır. Muskalar bilhassa nazardan korunmak için takılır. Vücut çarpmasının okunması için başka köylere gidilir. Diş ağrısı gibi ağrılarda da Pomakça aşağıdaki sözler okunur:

Karşıda bir çoban var. Üç kuzusu varmış.

Birinciye, ikinciye yalvarmış, onlar almamış.

Üçüncüsü kabul etmiş diş ağrısı geçmiş.

Bundan başka domuz dişi ile Pomakça, "On, dokuz, sekiz, yedi, altı, beş, dört, üç, iki, bir, hiç, gitmiş." diye okuyarak insanların ensesinde olan çobanları geçirmeğe çalışırlar.

İktisadî işlerle ilgili köyün inançları şunlardır:

Nazara karşı sarımsak, kırmızı kurdele, dipsiz cam bardak ve gelin teli asılarak kem gözlerden korunur. Hıdırellez akşamları, ihtiyar kadınlar soyunur ve eline Kur'anı alarak sütü bol hayvanın sütünü çalarak hayvanına yedirirse kendi hayvanının sütü bollanır ve sütü çalınan hayvan da pis olurmuş. Yine az sütlü hayvanların sütlerini bollaştırmak için, üzerinden bol sütlü hayvanların geçtiği iplerden yular yapmak çok faydalı imiş. Sonra, arıların kovan halinde çoğalması için de çalınması icâbedermiş.

Çocuk terbiyesinde, bazı Pomakça isimler söyleyerek korkutma yoluna gidilmektedir. Gündelik hayatta işlerin uğurlu gitmesi için kadının erkek önüne geçmemesi şarttır. Hatta erkek bunu, unutulduğu takdirde ihtar da eder. Sağ taraftan kalkmak, eşikten sağ adım ile dışarı çıkmak da yine işlerin o gün için uğurlu gitmesini temin eder. Arabaların önünden geçmek de iyi değildir. Yalnız yabancıların bu kabil hareketleri hoş görülür.

Köyde idari hayat:

Köyde hükümetin otoritesi benimsenmiştir. Kanuna hürmet vardır. Hükümet adamlarına karşı kolaylık gösterilir. Ve istenilen yerine getirilmeğe çalışılır. Askerde iken çavuşluk yapmış, anlayışlı, orta yaşta ve kanunî bilgisi oldukça kuvvetli olan bir muhtar, köy işlerini hükümet lehine halletmeğe çalışmaktadır. Sonra kanunî mecburiyet ve şahsî perestişinden çok mevcut imkânlarla göre hareket eder.

Köyün ihtiyaçlarına karşı alâka duyulmakta ve teşebbüse geçilmektedir. Fakat bazı anlaşmazlıklar teşebbüsün faaliyete dönmesine engel olmaktadır. Artezyen açılması ve yeni bir cami yapılması gibi.

Köyde hükümetin yardımı ve imece ile, 1952 de 1800 m. kadar bir çakıl yol yapılmıştır. Şahsî teşebbüs ile hayrat olarak dört kuyu, yedi beton ve

taş köprü inşa edilmiştir. Köyün, köy bütçesinden temin edilmiş, bir sığır, bir de manda boğası vardır.

Köyde maarif:

Köy, hemen hemen kuruluşundan beri bir okula sahiptir. Fakat 1832 yılında açılan millet mektepleri ve 1940 yılında ilk öğretim mecburiyetinin kat'i şekilde tatbiki ile okuma ve yazma hayatı kuvvetlenmiştir. Halen okuma ve yazma bilenler oldukça fazladır. Takribi olarak yalnız okuma bilenler köyün yüzde doksanı, hem okuma hem de yazma bilenler de yüzde yetmiş beşini teşkil eder. Bu nisbet kadınlarda biraz düşüktür. İş yüzünden okula devam etmeyen hiç yoktur. Unutma nisbeti de yüzde beş veya ondur.

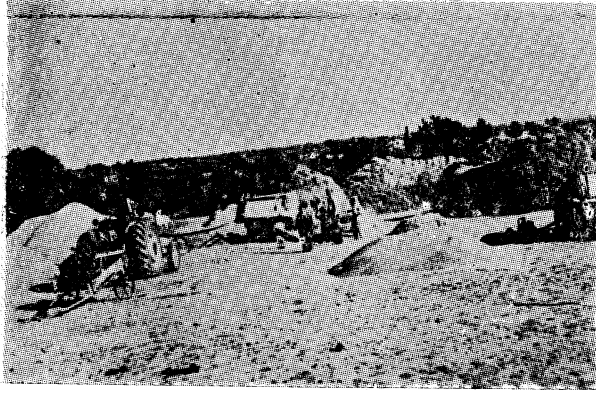
Köy okulunda mevcut kayıtlardan elde edilen kız erkek okuma nisbeti

Seneler	I., II., III., IV., V. sınıflarda öğrenci miktarı		Mezun sayısı	
	Erkek	Kız	Erkek	Kız
1930-1931	21	24	1	3
1931-1932	21	26	5	0
1932-1933	22	32	5	7
1935-1936	45	37	7	3
1935-1936	46	27	5	6
1936-1937	—	—	5	5
1948-1949	59	39	15	10
1949-1950	37	43	6	3
1950-1951	53	42	—	—
1951-1952	62	47	1	5
1952-1953	50	48	5	2
1953-1954	48	57	2	3

Köyde iktisadi hayat :

Köyün iktisadi hayatı çiftçiliğe dayanmaktadır. Zerriatı yapılan başlıca tahıllar buğday, gündöndü, mısır, arpa, şeker pancarı, yulaf, çavdardır. Beş, altı senede bir defa da çeltik ekilmektedir. 100 dekardan fazla arazi sahipleri buğday satabilir. Diğerleri ancak kendi ihtiyacını karşılayabilir. Şeker pancarı ve ay çiçeği denilen yağlı tohumları ise bütün köy yetiştirip satmaktadır.

Elli dekara kadar arazisi olanlar komşu köylere yarıcılığa giderler. Arazi si çok az olanlar da yarıcılıkla beraber köyün içinde ve ekseriya yakın köylerde çobanlık, koruculuk, kâhyalık ve sığırmaçlık yaparak geçinirler. Geçimlerini sağlamak için başka köyde yerleşmiş veya memur olarak köyü terketmiş köy kurulalı beri hatırlanabilen, üç kişi vardır: Bir polis, bir öğretmen, bir ebe..

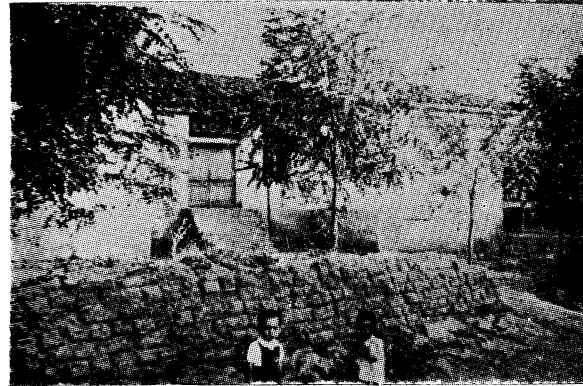

ESKİ TAŞLI
KÖYÜ

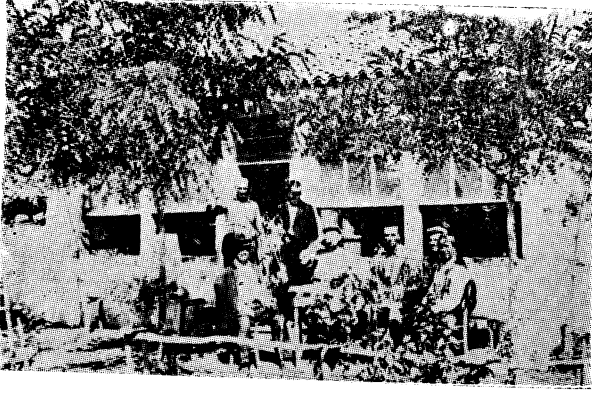
Batör ile harman

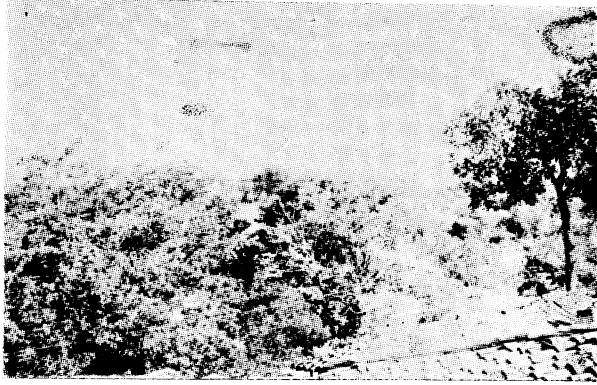
Köy ihtiyarları namazdan sonra

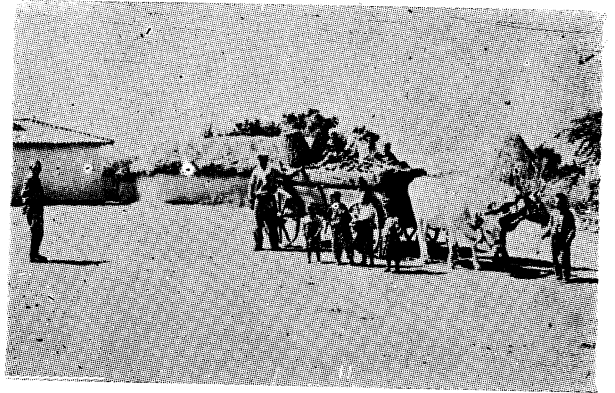
Okul

Köy kahvesi

Koruluk

Köy çocukları ve Gündoğdu (ayçiçeği) nakleden bir arada

Okul ve öğretmeni

Bir köy evi

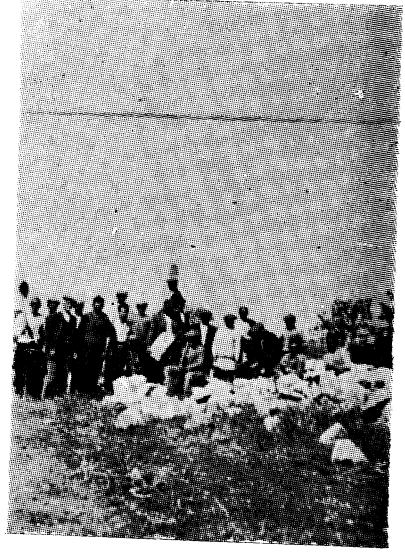

Yeni yapılan bir köy evi

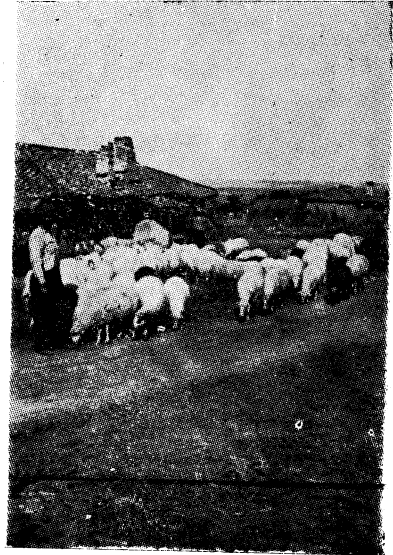
Öğretmenevi öğretmen ve çocukları

Cami temeli atımına hazırlık

Köy çocukları

Köyde sürü

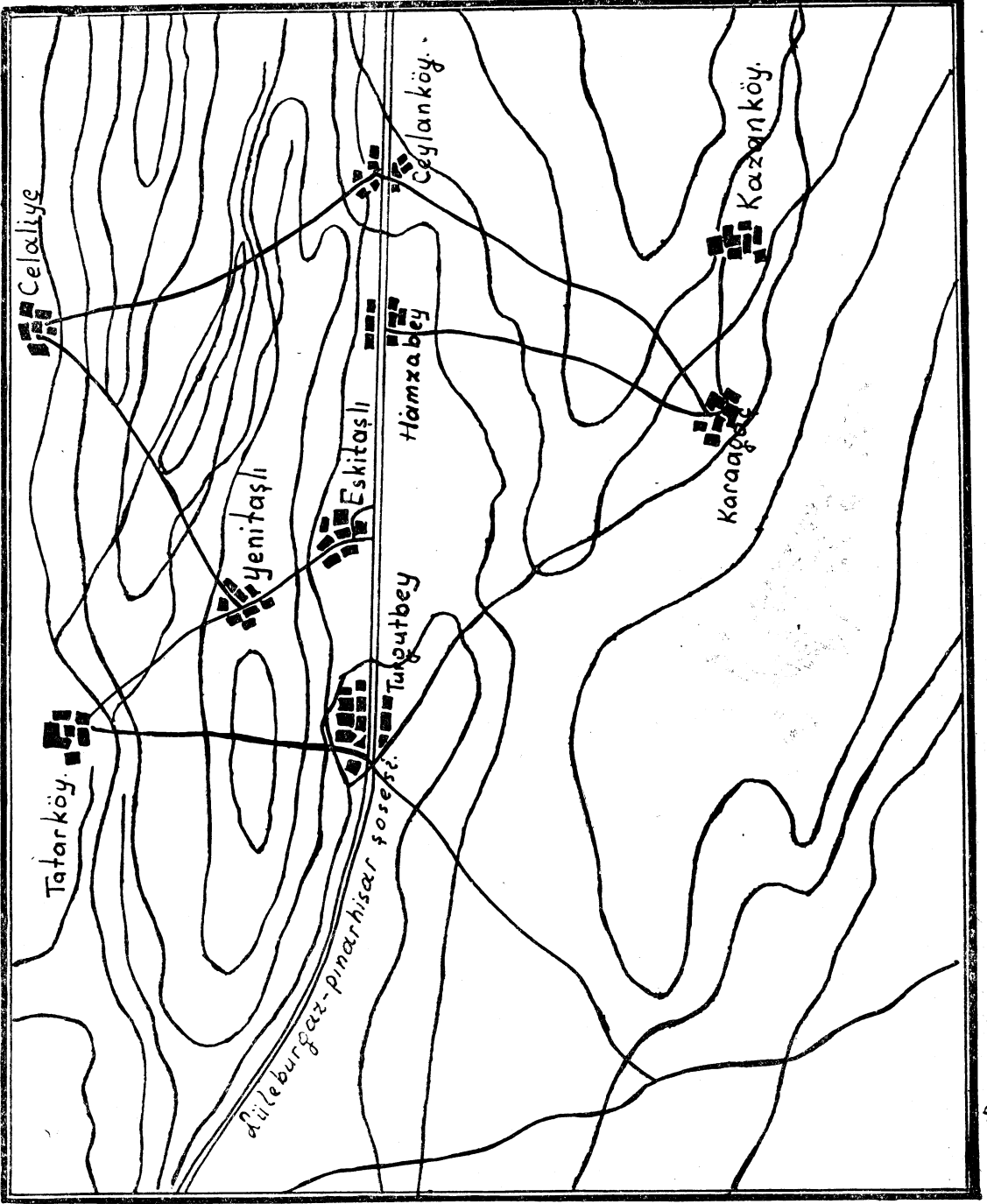

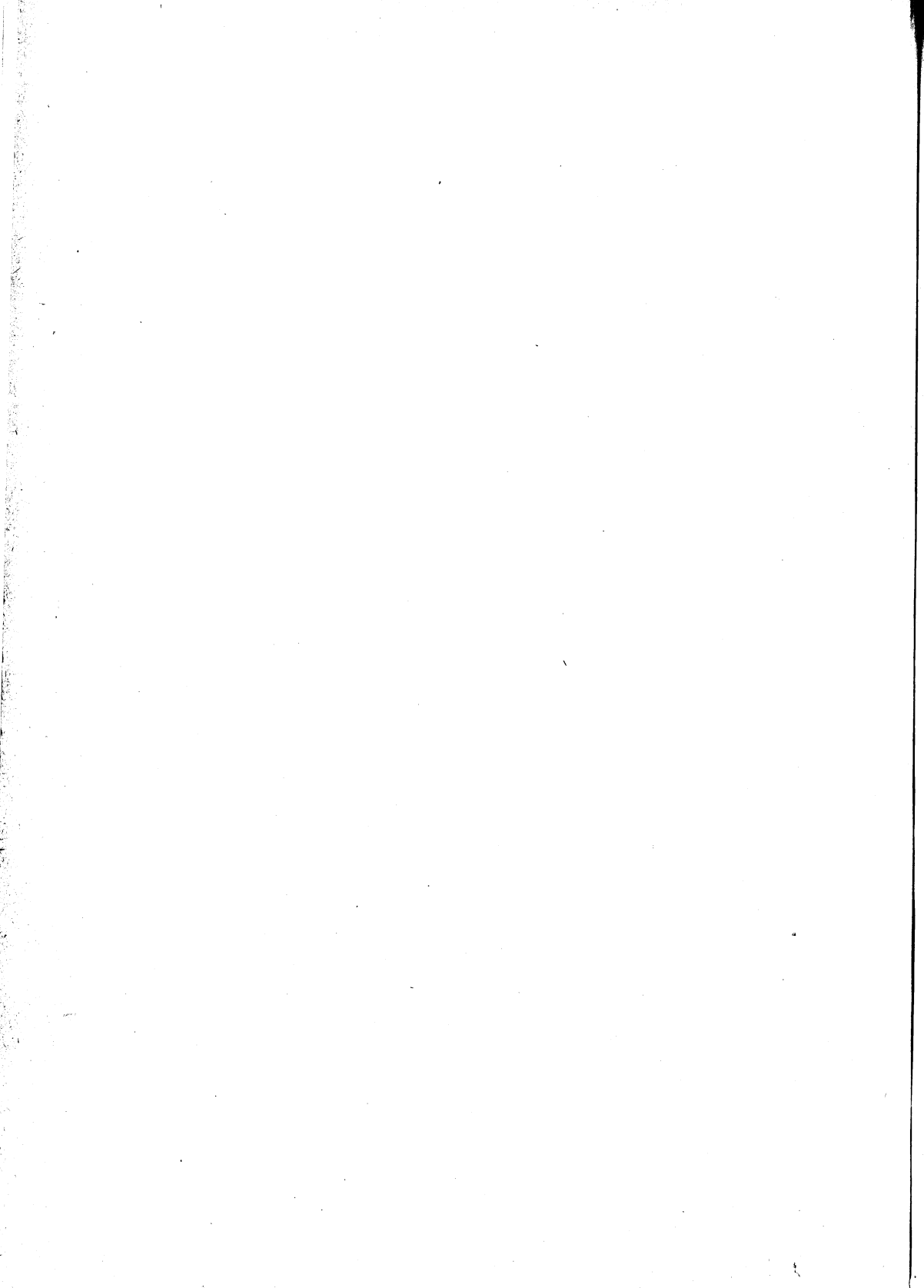
Öğretmen, İhtiyar heyeti ve kâhya

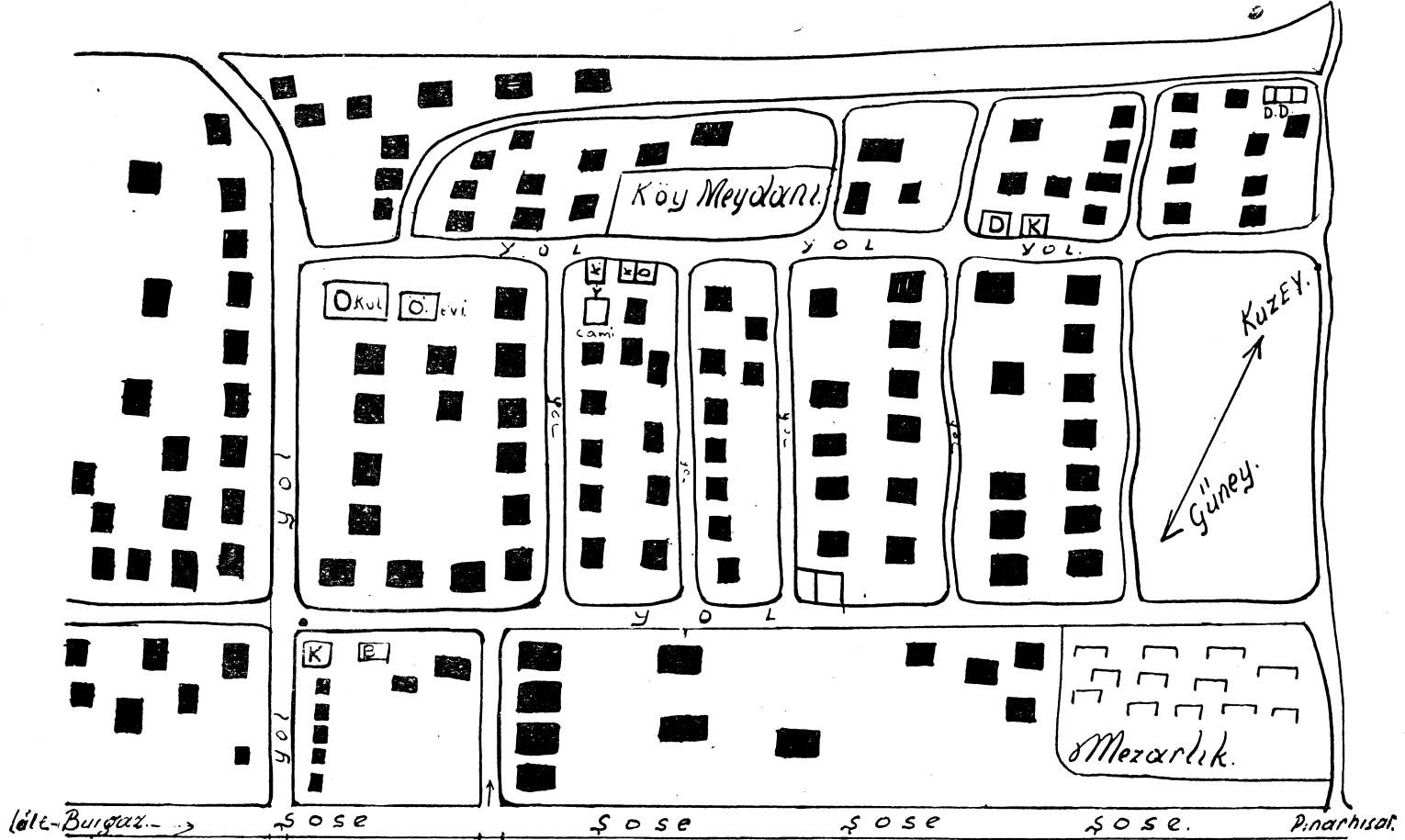
İş halinde traktör

ESKİ TAŞLI KÖYÜ PLÂNI

O: Okul; Ö: Öğretmenevi; K: Kahve; D: Dükân; D.D.: Demirci Dükânı; II: Mezarlık

İstanbul fabrikalarına giden üç, dört genç, ancak yazın çalışır ve bir kaç giyim-eyası aldıktan sonra tekrar köyüne döner. Çobanlık ile geçinen aile yoktur. Beş kişinin yüzelli koyundan ibaret sürüsü vardır. Koyunların etinden, sütünden yününden ve kuzusundan istifade edilir. Ayrıca her ailenin mali durumuna göre bir ile beş arası manda, inek ve öküzü bulunmaktadır. Bunlar köyün sağmalını teşkil ederler. Yekûnu yüz yirmi öküz, yüz inek ve sığır yetmiş manda ve altmış keçiden ibarettir. Sebzeçiliği her aile kendine yetecek kadar yapar. Birkaç kişi de satış için yetiştirir. Ev zenaatlerinden dokumacılık iplik darlığı yüzünden ortadan kalkmıştır. Köyde çarşı yoktur. Yalnız mevcut dükkân ve cemiyet hayatı ile ilgili binaların bir kısmı köy meydanı etrafında toplanmışlardır. Sermayeleri beşyüz ile bin lira arasında değişen üç bakkal dükkânı ve bir de berber vardır.

Nakil vasıtası olarak öküz ve at arabaları, traktör ve arabası, köy yanından geçen otobüs, kamyon ve otomobiller vardır. Şose yokken 9 klm, lik kasaba yolu yayan gidilip gelinirdi. Bugün hastalık halinde doktor getirtmek veya doktora gitmek için, hattâ işlerin azaldığı zamanlarda birlikte sinemaya gitmek için motorlu vasıtalarından istifade edilir. Bilhassa kasabanın pazarı olduğu gün köy içine kadar gelen otobüslerle alışverişe hatta gezmeye inerler.

Pomaklar müstesna insanlardır. Köyün Tarım-Kredi kooperatifine ve bankaya olan borcu 10000 lira civarındadır. Borçlu olmayan yirmi beş, otuz hane vardır. Bunlar krediden faydalanmazlar. Borçlu olan yüz, yüz on hane taksidini zamanında öder, ertesi seneye borç kalmaz.

Köyde sağlık işleri:

Köyde devamlı bir hastalık yoktur. Dört, beş sene evvel yirmi, otuz kadar sıtmalı varmış, tedavi edilmişler. Devamlı olarak, yaşlıca iki kişi hastadır. Kış aylarında grip ve zatürrie hastalıklarına tutulanlar olur. Senede sekiz-on çocuk doğar. Kışın çocuk vefiyatı fazladır. Köy nüfusunda senede ölen beş-sekiz kişidir. Sağlık memuru on günde bir köye uğrar, gübrelerin kaldırılması, kahvelerin temizliği gibi köyün umumî sıhhatini alâkadar eden işlere bakar. Son hastalıkları haber verir. Tifo ve tifüs aşılama yapar. Sıtma-savaş ta köyün su birikintilerini kontrol eder. Lüzumlu yerlere D.D.T. yapar. Ayrıca öğretmen, iğne için, kesiklerin ve düşmelerin tedavisi için baş vurdukları ilk kimse olmaktadır.

Hastalıkların tedavisi için ilaç yapan belli başlı bir kimse yoktur. Sadece yaraların tedavisinde ev ilâcı kullanılır. Okumak suretiyle arpacık gibi bazı hastalıkları tedavi eden bir tek kişi vardır. Uğrama için haric köylerdeki derin hocalara müracaat edilir. Sıtma bağlama ve sarılık kestirme gibi tedavi yollarına inanmazlar. Antiseptik ilâçlar ve temizlik yolu ile tedavi daha çok ihtiyar edilir.

Köyde siyasi hayat:

Hükümet köylüye itimat telkin etmiştir. Köylüler devlete inanmış durumdadır. Devlet otoritesi kendisinden korkulan bir kuvvet değil, koruyucu bir varlık olarak kabul edilmektedir. Bu münasebetle gerek kendi menfaatini, gerekse devlet menfaatini icabettiren mecburiyetleri makul karşılamaktadır.

Köye muvafık ve muhalif her türlü gazete girer. Köy odası, mahalli muhalif bir gazeteye abone olmuştur, devamlı olarak gelir. Ayrıca, pancar zerriyatına ait bir dergi ve köy Postası dergisi de gelmektedir. Seçim zamanlarında daha fazla olmak üzere, hergün bir, iki İstanbul gazetesi de gelir. Sonra, hükümetin gelişmeye dair yolladığı broşürler, meclis açış nutukları ve bilhassa afişler de bu meyanda göze çarpar.

Köyde siyasetle iştigal şiddetli bir hırs halinde değilse de bilhassa seçim zamanlarında partililer arasında münakaşalar, şaka ve lâtifeler çoğalır. Bununla beraber, parti mensupları arasında, meselâ çeltik ziraatında olduğu gibi bir iş birliği görebiliriz. Seçimler, sükûnetle cereyan eder. Son seçimde D.P. oyların yüzde doksanını kazanmıştır. İştirâk nisbeti de yüzde doksan sekizdir. Hürlük, eşitlik ve yardım görme düşünceleri oy kullanma esnasında müessir olmaktadır.

Köyün civar kasaba ve şehirlerle, uzak büyük şehirlerle münasebeti nedir ?

Köy, kasaba ile alım-satım, eğlence ve diğer işler münasebeti ile daimi temas halindedir. Hemen hergün kasabaya gidip gelenler vardır. Köylere yarıcılık, değirmen, pancar kooperatifi için gidilir. Muhitten uzaklaştıkça temas azalmaktadır. Daha uzak kazalara gidenler, hayvan canbazları, dükkân sahipleri hastaları olan kimseler ve hükümetle resmî işleri olanlardır. Şehirde yerleşen aile hemen hiç yoktur. Yalnız evvelce de zikredildiği gibi, bir aile polis, bir aile de ebe olarak gitmiştir. 1954 yılında bir kişi, kasabada Bezazlık yapmak üzere ticarethane açmıştır. Şehirle temas daha çok erkeklerde ve bilhassa yeni yetişen nesilde göze çarpmaktadır. Erkeklerde kumaş elbise, kravat, kasket, kundura, genç kızlarda da bilhassa düğünlerde çarşaf ve şalvar yerine ipekli entari, ökçeli ayakkabı giyilmesi bütçelere göre değişmektedir.

Dünya efkân umumiyesinden bilhassa atom harbi, uçan daireler, siyasi meselelerden bizi alâkalandıran temaslar, askerî meseleler, cemiyet hayatından ahlâka mugayir hareketler, askerlik meseleleri, tabiat hâdiselerinden sel ve zelzele felâketleri en fazla konuşma mevzuu olmaktadır.

Köyün tarihçesi ve gelecek perspektivi:

1293 harbinde Osmanlı ordusunun mağlûbiyetinden sonra göç eden Türkler Anadolunun ve Rumeli'nin muhtelif yerlerine yerleşmişler.

Bulgaristan'a verilen muhtariyetin yarattığı huzursuzluk, göçleri devam ettiren âmil olmuştur. Nâtekim Dömeke Yunan harbi sıralarında 1313 de Rah-

va kazasından kırk dört hane birden Taşlı çiftliğine gelmişlerdir. Beş sene sonra yine aynı yerden on hane daha gelmiştir. İlk seneler kulübelere de yerleşilmiş, iki üç sene sonra da kerpiç evler yapılmıştır. Hâlâ da bütün evlerin duvarları kerpiçten dir, damları da kiremit örtülüdür. Köyde üç tane iki katlı ev vardır. Köy, başlangıçta su sebebi ile dere kenarında kurulmuşsa da şimdi gittikçe kuyu sularının tatlı olması sebebi ile yukarılara doğru yayılmaktadır. Yerleşmeden üç-dört sene sonra iki sınıflı bir okul, ve cami yapılmıştır. 1932 yılında yeni okul yapılınca eski okul; köy odası olarak kullanılmaya başlanmıştır. Otuz sene sonra da yıkılan eski cami yerine şimdi kullanılmakta olan cami yapılmıştır.

Köy, Balkan ve birinci cihan harbinde düşman istilâsına uğramış, bilhas- sa hayvan bakımından büyük kayıplar görmüştür. Cumhuriyet idaresinden beri çoğalmaktadır. Fakat mera darlığı yüzünden hayvanlar daha fazla arttırı- lamamaktadır. 1927 de pancar ziraatının girmesi malî hayatta bir yükselme meydana getirmiştir. Ay çiçeği ziraati de 1935 yılında girmiştir.

Bugün 151 haneden ve 10000 nüfustan ibaret olan köyün, gelecek gün- leri ve kalkınması ancılığa önem vermesi, kuvvetli bir artezyen açılması ve akmakta olan sudan istifade ederek çeltikçeliği ihya etmesi ve kavak ağacı yetiştirilmesi ile mümkün olacaktır.